

לרעהך במזיד

1

גליון תקופתי מתוך הספר היסודי "לרעהך כמוך" העוסק בביאור מצוות שבין אדם לחבירו
יוצא לאור ע"י מכון לרעהך כמוך לחקר מצוות שבין אדם לחבירו

והנה איש מספר לרעהו (שופטים ז יג)

יש לנו לשים לב במשנה זהירות על נושא זה בתקופה זו.
ולהבנת חומרת העניין נסיף מעשה המלמד על העניין:
יהודי שהשתתף בשיעור מצומצם הנמסר בשעות הערב, במהלך
השיעור נזכר פתאום שהוא לא התפלל מנחה, ובעוד כרבע שעה
השקיעה!!
באופן ספונטני הוא בא לנתר ממקומו ולרוץ 'לתפוס' מנחה,
אולם מיד הוא עצר את עצמו, במחשבה, איך מוסר השיעור
יקבל את הדברים, מה הוא יגיב על כך שאני פתאום
קם ויוצא מול כולם, כאילו השיעור שלו לא
מענין אותי כלל...

אבל עוד מעט שקיעה!!!!!!

אבל הוא יפגע!!!!!!

מה עושים?????

בשאלה זו לאחר מכן הוא הגיע
למזן החזו"א זל"ה, וענה לו
החזו"א בפשטות "לצאת באמצע
הדרשה - זו הלבנת פנים לדרשן
ובזיון תלמיד חכם, ובודאי שתפילת
מנחה אינה דוחה זאת, ואינו מתיר
את זה, ובודאי שאסור לצאת".

ומעשה דומה מסופר על ראש
השיבה ר' ברוך בער ליבוביץ זצ"ל שכאשר הוא היה נוכח
בשיעור, והיה מוכרח לצאת לברכת אשר יצר, הוא היה מניח
כובעו על כסאו וקם ויוצא, ומכיון שהוא כמעט ולא היה מוריד
כובעו במהלך היום, מחזה זה - היה נדיר במיוחד, וכולם הבינו
שהוא בא לרמוז שהוא יצא רק לרגע, והוא חוזר מיד.
ממעשים אלו נלמד עד כמה צריכים אנו להזהר מכבוד החברים,
וק"ו בכבוד תלמידי חכמים, ובפרט בימים אלו.

[לרעהך כמוך כרך ג' עמוד 160]

צמרמורת!! קול קורא עובר ברחובות ירושלים, "ניצחו אראלים
את המצוקים ונשבה ארון הקודש!!! הלויתו של מורינו ורבינו
התנא הגדול הגאון הרב יהודה בן נחמיה זכר צדיק וקדוש לברכה
תצא ב..."

מה?? איך הוא נפטר בגיל כה צעיר באופן פתאומי כל כך, לפני
כמה ימים, בפסח, דיברתי איתו פה, הוא היה בכל כחותיו - געה
ר' יהודה ברבי אלעאי בבכיה, איך קרה כדבר הזה?

נענה ר' עקיבא ואמר - כן, ידעתי מכך כבר
בפסח שזה הולך לקרות, בעודו עומד
ודן בהלכה לפני ר' טרפון, ראיתי
שכאשר הוא ענה תשובה ניצחת
על דברי ר' טרפון, עלה חיוך על
פניו... והכל בגלל זה.... [מנחות
סח:]

מה? למה? מה הקשר? - תמה ר'
יהודה.

השיבו ר' עקיבא - כן, חיוך
זה הראה איזה זיק של חוסר
כבוד לר' טרפון, וזהו המחיר
של הדבר!

והוא לא היחיד, אלא ממש
עכשיו, בין פסח לשבועות, עוד
21,999 חבריו מתלמידינו, נתבקשו לשיבה של מעלה, עקב
דברים בסיגנון זה.

ואתה ר' יהודה ברבי אלעאי ועוד הארבעה תלמידים שנשארו
איתך, שימו לב "הראשונים לא מתו אלא מפני שהיתה עיניהם
צרה בתורה זה לזה, אתם לא תהיו כן" [קהלת רבה יא].

מבואר בחז"ל שימים אלו הינם ימי דין על כבוד התורה וחכמיה,

פירוט תוכן הספרים שיצאו עד עתה בסדרת הספרים לרעהך כמוך

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב
לא תחמוד, לא תתאוה, לא תחניסו, איסור גניבת דעת, לא תקלל, לא תיקום ולא תיטור	לא תשנא, ואהבת לרעהך, אהבת הגר	אונאת דברים, הלבנת פנים, אונאת הגר	איסור הכאה, מצוות מעקה, שמירת הגוף	מצוות תוכחה	כיבוד אב ואם, כבוד מלמדי התורה וחכמיה, כבוד כהן	לשון הרע, ליצנות	המצווה לדון לכף זכות, איסור שקר	לפני עיור לא תתן ממשול, לא תרדה בו בספר	מצוות קידוש ה' איסור חילול ה'	חובות הלבבות	חניון ילדים

יעדים ופעולות: שיעורים בספרים, מבחנים, חוברות לילדים, דפי עזר למסירת שיעורים בספרים.

מכון
לרעהך כמוך
לחקר
מאות שנים אדם לחבירו
טלפון: 0527656528

וישאלו איש מאת רעהו

מדור שאלות ותשובות

שאלה:

אדם הזמין אורחים לשעה שש והבית עדיין לא היה מסודר ונקי. כתוצאה מהמתח ששרר בבית הוא אמר: "הלואי שהאורחים יאחרו, שיהיה להם פקק בדרך או שיארע להם פנצ'ר קטן, העיקר שלא יגיעו עכשיו". האם מותר לומר כן?

תשובה:

התורה אוסרת לקלל ישראל, שנאמר "לא תקלל חרש" ובכלל הקללה - כל איחול דבר שישראל נזק ממנו.

ומכיון שאין שיעור לגדל הקללה, לכן אסור מן התורה לקלל אפילו בדבר קל ביותר. כגון, שמקלל שפלוני יאבד פרוטה (או פחות) או שיאחר את האוטובוס, או שיתקע בפקק וכדו'.

[לרעך כמוך כרך א' עמ' 237]

מים חיים אל כ"ל

תשובות הגאון האדיר הרב חיים קניבסקי שליט"א עבור הספר לרעך כמוך

שאלה:

כיון שמצינו בגמ' ובחז"ל שעשו מעשים מופלגים של כיבוד או"א, כגון בר' טרפון בקידושין (דף לא) ששימש לאמו כמדרגה שתעלה למטתה, ובעשיו שלבש בגדי חמודות לשמש את אביו, ולא מצינו בפוסקים שחובה לנהוג במעשים אלה, וכן לא שמענו שנהגו כן. האם ניתן להסיק מכאן שמעשים אלו הם מצוה קיומית?

תשובה:

כיבוד אב אין לו שיעור, וכל המוסיף מוסיפים לו שכר, אבל אין חייב רק מה שנאמר בגמרא.

[לרעך כמוך כרך ו' עמ' 554]

עי' בקונטרס הביאורים שבסוף הספר לרעך כמוך כרך ו' ס' א' שהאריך מאוד בביאור היסוד שבמצוות רבות ישנו חלק חיובי, וישנו חלק קיומי... כלומר שהנמנע מלעשות המצווה באופן שאינו עושה הפך ממנה, הרי אינו נתבע על כך, אולם במקום שהמנעותו תהווה הפך מהמצווה הרי הוא יתבע על כך, וזהו החלק החיובי. אולם כל המוסיף ומקיים את המצוה יותר ויותר, יקבל שכר על כך - וזהו החלק הקיומי.

הלכות לרעך כמוך - ליקוט פסקי הלכות מתוך הספר לרעך כמוך

הצדקת עבירה מסויימת

החנופה החמורה ביותר היא אמירה לאדם שעשה עבירה מסויימת: "לא פעלת און".

איסור החנופה בדרגת חומרה זו קיים גם במקום שיש בו חשש הפסד.

- ❖ חברים המסובים בשולחן שבת, ואחד מהם עבר בשעת הסעודה על איסור בורר, אסור לומר לו: "לא עשית איסור", או "לא נורא, יש מקילים בכך", אם באופן שעבר אין מקילים בכך.
- ❖ מנהל המפעל דיבר לשה"ר. אחד העובדים אמר לו, כדי למצוא חן בעיניו: "לא דיברת רע". עובד זה עבר על איסור חנופה.
- ❖ תלמיד הכה את חברו שלא כדין. חברו לספסל אמר לו, כדי לא להסתכסך עמו: "לא נורא, מעט מכות לא יזיקו לך".
- ❖ לראובן יש אח, שמעון, הנשוי לגויה. לגויה נולד בן משמעון, והוריו של ראובן ביקשו ממנו שיתקשר לשמעון ויאחל לו "מזל טוב". ראובן חשש שבברכה זו יש משום חנופה והוא שאל את רבו, שהשיב לו בתוקף: "בשום אופן אסור לאחל ברכה זו, וזהו חילול ה'!".

גדרי איסור חנופה

כתוב בתורה

"ולא תחניפו את הארץ אשר אתם בה" (במדבר לה לג).

הגדרת האיסור

- א. הגדרת החנופה האסורה היא: "הצדקת הרשע במעשיו או כיבודו, כדי למצוא חן בעיניו".
- ב. כמו כן יש להגדיר חנופה באופן הבא: "כל המרמים את האנשים כדי למצוא חן בעיניהם נקראים חנפים".

החלק הראשון - חנופה לרשעים

רבנו יונה בספרו שערי תשובה מונה תשע דרגות בכת החנפים, ונמנה אותן לפי דרכו מן החמור אל הקל, כל הקודם לחברו - חמור יותר.

כמוך - מדור מתוך הספר לרעך כמוך כרך יא קיצור ספר "חובות הלבבות"

השער השני שבספר "חובות הלבבות" הוא שער הבחינה, דהיינו כיצד להתבונן ולבחון את הבריאה ולראות בה את חסד ה' וחכמתו. רבנו בעל חובות הלבבות קבע אותו לאחר שער הייחוד, משום שהבחינה וההתבוננות בחכמת ה' הנראית בברואים היא הדרך הקרובה ביותר להוכחת מציאות ה' ואחדותו.

❖ מרן המשגיח, רבי ירוחם ממיר (דעת חכמה ומוסר א מאמר ז), אמר שכל הבריאה היא "בית מדרש" גדול. מה גדול ונפלא הוא! "מה רבו מעשיך ה', כולם בחכמה עשית". וסיפר: "כשהייתי פעם בגן חיות, עמדתי על כמה דברים מחדשים. והם כאין וכאפס לעומת הלימודים הרבים מ"גן החיות" הענק של הבריאה. כל נברא הוא "דבר ה'". הבריאה היא "דפי גמרא". זו מעלת האבות שעמדו לפני ה' תמיד, כי בכל דבר ראוהו".

❖ כאשר אדם מתבונן בגדולת ה' הוא מקיים מצוות עשה מהתורה, שנאמר: "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים". ודוד אמר: "ה' משמים השקיף על בני אדם לראות היש משכיל דורש את אלוקים".

[לרעך כמוך כרך יא עמ' 43]

להנצחת עלון, לתגובות, להערות, ולהשגת הספרים או העלון, ניתן לפנות לטלפון מספר 0527656528, או לאימייל בכתובת ariavdavid@gmail.com